

PODUSZCZYĆ (36) *vb pf*

poduszczyć (36), [**poduścić**].

o jasne.

inf poduszczyć (10). ◇ *fut* [1 sg poduszczyć.] ◇ 3 sg poduszczy (8). ◇ *praet* [2 sg m -ś poduszczył.] ◇ 3 sg m poduszczył (7). [f poduściła.] ◇ 3 pl m pers poduszczyli (4). ◇ *imp* 2 sg poduszc (1). ◇ *con* 3 sg m by poduszczył (3). ◇ *con praet* 3 sg m by był poduszczył (1). ◇ *part praet act* poduszczywszy (2).

Sł stp: poduście, Cn brak, Linde XVI w. (dwa z niżej notowanych przykładów).

1. *Zachęcić, pobudzić, namówić; concitare Vulg; excitare, incendere, inflammare, instigare Mącz [kogo] (17)*: Animum alicuius inflammare, Poduścić kogo. *Mącz* 129c.

poduszczyć czym (1): Polećisz ie [dzieci] w moię łtrożę/ Vźrzyłz iżci z łobą włtrwożę: [...] Tę rzeczą [Ezop] kupcá poduścił *BierEz* A4v.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Słuchayże zalię ielźcze/ [...] iáko poduścić raczył Tomálz á świętego/ áby go pythał o tę drogę *RejPos* 293.

Szereg: »poduszczyć, podżec« (1): Incende hominem amabo te quoad potes, Poduścić/ podeżży go yáko naybárdziey *Mącz* 430b.

a. *Namówić do złego, podburzyć, podjudzić; concitavere, surripere Vulg (13)*: *Leop Dan* 6/6; bo y złego człowieká Czárt poduścić y opánuie/ iż będzie iego Wikáryim. *BielKron* 467; Equestrem procellam excitemus oportet si turbare ac statu movere volumus. Muśiemy w yezdeckim łtanie zámieśzanie vczinić/ álbo yezdecki łtan poduścić yefli co chcemy zámotác. *Mącz* 324a; *WujNT Act* 13/50.

poduszczyć przeciw czemu (1): Armare aliquem in Rempub. Przeciw rzeczy pólpolitey kogo poduścić. *Mącz* 16b.

poduszczyć na kogo (5), [na co]: Inde frigidam suffundere, Poduścić Poduścić kogo ná drugiego. *Mącz* 137b, 415b; Widząc tego cnotliwego á wiernego łprawcę Kościoła świętego/ poduścił nań łwiádky fáłszne/ ktorzy nań wyznawali łwiádecťwá fáłszywe *RejPos* 23v, 22; *MycPrz I* B2v; [*RozmSzat I*].

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby (2), [iż]] (2): Biłkupi tedy lud poduścił/ áby im ráczey wypuścił Bárábbalzá. *LatHar* 711; *SkarKaz* 40a; [Zła natura niewinność onę w nich [Adamie i Ewie] zmieniła. Wnet Kaima, iż zabił Abła, poduściła. *StryjPoczqt* 45].

Szereg: »poduszczyć a podburzyć« (1): poduścił á podburzył [czart] onego złego á niełłáchethnego krolá Herodá *RejPos* 25v.

2. *Wzniecić, wywołać [co] (19)*:

poduszczyć w kim (1): gdy był przewinił tenże lud iego przeciwko Pánu Bogu łwemu y z onym krolém łwoim/ poduścił w nim czárt pycheł/ ták iż kazał liczyć poddáne łwoie *RejPos* 50v.

a. *O Bogu, zwłaszcza o Duchu Świętym: natchnąć czymś [w tym: w kim (17)] (18)*: iefliż Duch łwięty tákowe łerce poduścić w tobie/ iż zupełnie á łczyrze poznalż tego Pána á Krolá łwego/ tedy łie o tym pilnie łtáray/ iákobyś łobie ni w czym nie naruśzył łwiętey łálki iego. *RejPos* 3v; Anyeli Boży vkażác to dzyeciátko nowo národzone/ á Duch s. poduścić w tobie o nim wiáre łwoię *RejPos* 20, A6, 9 [3 r.], 21v, 131, 142, 143, 143v; A wízákoż przedłię Pan Bog młzczác łie tey ich złóści/

Nie dał mu nędze ćirpieć y w zefzłey łtárości/ Poduſzczywſzy w nim rádę y rozum łtáteczny/ Aby y tám y wſzędę był ná przykład wieczny. *HistLan* F4v, Cv.

poduszczyć komu (1): nieprzyiaćiel chcąc oſłabić iego poſtępki/ [...] fkuſił go/ y poduſzczył mu bárzo/ ciężkie prágnienie y telkność do rodziców *SkarŻyw* 134.

Ze zdaniem dopełnieniowym (4): A ták nie bez przyczyny Pan tego potrzebował/ áby Duch ſwięty to poduſzczył w nas/ ábychmy nikomu nie dufáli/ iedno Pánu ſwemu *RejPos* 131, A6v, 88v, 145.

[*Szereg*: »pobudzić a poduszczyć«: A już możesz tego być pewien, iż ja w tobie pobudzę á poduszczyć káżdą náukę, jáko będziesz bezpieczniejszym zbáwienia swego *LubWiryd* 49.]

3. [*Dać znak do działania* [kogo czym]: Skoczy ná koń Hetmáńłki/ w tym okrzyk vczyni/ Wnet poduſzczy trębáczę trábami rzelkimi. *PaprGniazdo* 1045.]

Synonimy: 1. *podżec*; a. *podburzyć*, *podszczuć*, *zbuntować*; 2. *natchnąć*, *wywołać*, *wzniecić*.

Formacje współrdzenne cf **PODUSZCZAĆ**.

Cf 1. **PODUSZCZENIE**, **PODUSZCZONY**

KW, AL